

Täysistunto

Tiistai 14.10.2025 klo 14.00—18.07

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 133/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdient jälkeen. — Esittelijänä ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.45 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Eduskunnalle on toimitettu hallituksen esitys laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys koskee Osaamispolku-palvelua, joka on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisessä jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hankkeessa vuosina 21—25. Hanke on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, ja siihen sisältyy jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma.

Osaamispolku on koulutus- ja urasuunnittelun, osaamisen kehittämisen ja työllistymisen tueksi tarkoitettu digitaalinen palvelu. Se on suunnattu ura- ja koulutusvalintoja tekeville henkilöille, ohjaajille, koulutusorganisaatioille, työelämätoimijoille ja eri hallinnonalojen asiantuntijoille. Osaamispolku auttaa yksilöitä hahmottamaan ja sanoittamaan omaa osaamistaan sekä tutustumaan erilaisiin oman osaamisen ja kiinnostuksen mukaisiin koulutus- ja työmahdollisuuksiin. Lisäksi Osaamispolku tarjoaa ohjaajille tietoa ja työkaluja ohjaustyön tueksi. Osaamispolun tietopalvelu tarjoaa laadukasta päivittyvää tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi kaikkien käyttöön. Näin Osaamispolku edistää osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä sekä sujuvia siirtymiä koulutuksen ja työuran nivelvaiheissa. Lisäksi palvelukokonaisuuden tavoitteena on, että koulutusresurssit kohdentuvat osuvammin työelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Palvelukokonaisuuden käyttöönotto edellyttää lainsäädäntöä erityisesti palvelun rakentuvan osaamistietovarannon vuoksi. Hallituksen esityksessä ehdotettava laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta sisältää säännökset tietosuojasta ja palvelua ylläpitävien viranomaisten eli Opetushallituksen ja KEHA-keskuksen tehtävistä. Palvelun hyödyntäminen olisi henkilölle vapaaehtoista, ja heillä olisi laaja mahdollisuus hallinnoida itse omia tietojaan palvelussa. Lisäksi palvelukokonaisuuteen sisältyy koulutustarjonnan tietovarann

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

to, johon kootaan tietoa tarjolla olevista koulutuksista. Tietoja koulutustarjonnasta esitetäisiin Osaamispolussa, ja niistä saataisiin kansallista tietopohjaa myös selvitystä, tutkimusta ja tilastointia varten. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säännöksiä myös koulutustarjonnan tietovarannosta.

Osaamispolussa on tarkoitus hyödyntää tekoälyä esimerkiksi koulutusmahdollisuuksien esittämisessä palvelun käyttäjille. Hallituksen esitys on ensimmäisiä, joissa esitetään sektorikohtaista sääntelyä tekoälyn hyödyntämiseen liittyen.

Ärade talman! Syftet med regeringens förslag är att möjliggöra implementeringen av den digitala Kompetensstigen. Avsikten är att Kompetensstigen ska bestå av tre delar. Tjänster för enskilda individer skulle ge verktyg för att kartlägga deras färdigheter, identifiera deras intressen och planera deras utbildnings- och karriärvägar. Den andra delen av tjänsten Kompetensstigen riktas mot handledare och övriga sakkunniga inom utbildning och Arbetskraftsförvaltning. För studie- och yrkeshandledare skulle tjänsten tillhandahålla samlad information om arbetsmarknad och utbildning samt digitala verktyg för karriärplanering som stöd för handledningsarbetet. Utöver avsnittet för individer och handledare skulle Kompetensstigen också innehålla en informationstjänst med aktuell, samlad information om kompetens, utbildning och arbetsmarknaden.

För ibruktagandet av tjänsten Kompetensstigen föreslås reglering av två informationsresurser: informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 26 alusta, jotta palvelu voidaan ottaa käyttöön vuodenvaihteen jälkeen. Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hanke toteutetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksella. Hankkeen jälkeiset ylläpitokustannukset hoidetaan tässä vaiheessa kohdentamalla uudelleen olemassa olevia resursseja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Hänninen.

14.50 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä askel kohti tulevaisuuden koulutus- ja työelämäpolitiikkaa. Esityksen tavoitteena on perustaa valtakunnallinen osaamistietovaranto ja sen pohjalta rakennettava Osaamispolku-palvelu, joka kokoaa yhteen tietoa koulutuksesta, osaamisesta ja työelämän tarpeista. Tarkoituksena on tukea kansalaisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, suunnitella opinto- ja urapolkujaan sekä vastata koko yhteiskunnan osaajatarpeisiin. Tiedämme hyvin, että etenkin nuoruudessa tulevaisuuden suunnittelun ja toiveikkuuden tukeminen on tärkeää myös mielenterveydelle ja turvalliselle aikuistumiselle. Samalla esitys edistää hallituksen tavoitetta hyödyntää digitalisaatiota tehokkaammin julkisessa hallinnossa, mikä parantaa koulutusjärjestelmän tiedonhallintaa.

Arvoisa puhemies! Lakimuutosten myötä Opetushallitukselle perustetaan uusi tehtävä tietovarannon ylläpitäjänä. Osaamistietovaranto kokoaa julkisesti rahoitetun koulutuksen tiedot yhteen paikkaan. Tämä uudistus helpottaa tiedon käsittelyä ja kokonaiskuvan muodostamista koulutussuosittelun ja urapolkujen suunnittelussa, jolloin nuorekin on entistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

helpompi valita tulevaisuuden koulutusalan sa myös ennustettujen työvoimatarpeiden mukaan.

Lainsäädäntöön sisältyy totta kai selkeät säännökset tietojen käsittelystä ja henkilötietojen suojaamisesta, jotta suomalaisten tiedot pysyvät turvassa jatkossakin. Näin uudistus tukee sekä koulutusjärjestelmän tehokkuutta että yksilön oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys perustuu selkeään tarpeeseen. On meidän tehtävämme varmistaa, että jokaisella suomalaisella on ajantasainen ja turvallinen pääsy omaan osaamiseen koskevaan tietoon ja että koulutuksen ja työelämän tiedot tukevat toisiaan. Uudistus vähentää päällekkäistä hallinnollista työtä, parantaa koulutuksen ohjauksen laatua ja auttaa vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin. Kyse on ennen kaikkea investoinnista osaamiseen ja kilpailukykyyn koulutuksen avulla. Kyse on uudistuksesta, joka vahvistaa sekä yksilön mahdollisuuksia että Suomen tulevaisuutta, ja juuri tässä ajassa nämä ovat tärkeitä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

14.54 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä asia etenee. Edellisellä hallituskaudella perustettiin jatkuvan oppimisen keskus ja toimi myös jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä, jossa näitä linjauksia tehtiin vuonna 20. Siitä eteenpäin sitten edellinen hallitus lähti näitä työstämään, ja nyt sitten ollaan tässä vaiheessa, että tämä konkretisoituu. Tähänhän on käytetty tätä EU:n elpymisrahaa, RRF-rahoitusta, ja se on hyvä, että niitä suunnataan tähän.

Tämä on aikuiskoulutuspolulla myös tärkeä, koska nyt saadaan sitten digimuodossa, digitaalisessa muodossa, talteen ne polut, joita on opiskeluaikana tehty ja työn ohessa myös lisää opiskeltu. Se on tietysti nyt, kun työministerikin istuu siellä aitiassa, vielä todettava tässä, että tämän jatkuvan oppimisen suhteen nämä leikkaukset, aikuiskoulutustuen poistaminen, ovat todella sääli. Toivottavasti siihen saadaan nyt entistä parempia tilalle, että rakennetaan vielä uutta, koska tämä aikuiskoulutus tulee olemaan Suomen selviytymisen kannalta, nuorisoasteen koulutuksen ohella, aivan keskeinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin hyvä hanke kaiken kaikkiaan, että me kootaan tätä tietovarantoa. Tärkeätä tässä olisi se, että tämä olisi helposti saatavilla käyttäjien osalta, ja siihen toivoisin, että tässä tähdätään, että nämä, jotka käyttävät tätä, näkevät polkua.

Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin myös, että tekoälyä käytettäisiin tässä sillä tavalla hyödyksi, että kun henkilö itse menee sinne tietyllä osaamisprofiilillaan laittamaan tavoitteita ja ajattelee, mihin pitäisi päästä, mitä polkuja siellä on käytettävissä, niin sieltä tulisi ehdotuksia. Kaikkea tätä nyt pitäisi käyttää.

Sitten miettin nyt, kun työministerikin on täällä paikalla, erittäin paljon sitä, kuinka paljon tätä kytetään tähän TE-palvelujen palvelukokonaisuuteen ja sitä kautta saatavaan tietopohjaan. Kun me kootaan tätä, niin meillä on taas uusi työkalu myöskin sinne, kun sieltä sitten haetaan niitä mahdollisuuksia kehittää osaamista ja niin poispäin. Tämä on todella mahdollisuuksia antava, ja siinä mielessä tämä on hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Kuten edustaja Haatainen kiinnitti huomiota, niin kysymys on myöskin siitä, minkälaisilla kustannuksilla ja miten sieltä työn ohesta päästään opiskelemaan. Silloin tällaiset aikuiskoulutustuen tapaiset mallit meidän pitää kehittää, ja sitä täytyy viedä eteenpäin. Minusta on ollut tämän hallituksen suurimpia virheitä, että aikuiskoulutustuki on lakkautettu, ja se vaatii kyllä jatkossa, jotta me pärjäämme työelämässä, jonkinlaisen vastaavan järjestelmän. On mielenkiintoista nähdä nyt, miten tämä tulee jatkossa etenemään, ja on hienoa, että tässä EU:n elpymisvälinettä tällaiseenkin asiaan saadaan vietyä eteenpäin — kiitos tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri sanoa? — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia — oikeasti kaksi minuuttia.

14.57 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Ärade talman, arvoisa puhemies! Luulen, että pärjään vähemmälläkin ajalla tällä kertaa.

Edustaja Lylyn kysymykseen siitä, hyödynnetäänkö tekoälyä: Kyllä hyödynnetään. Sen kautta järjestelmä pyrkii järjestämään näitä eri vaihtoehtoja hakijalle, jotta navigointi, eteenpäin meneminen olisi mahdollisimman helppoa. Eli nimenomaan analysoiden henkilön taustaa, kokemusta, koulutusta ja niin edelleen tarjotaan tarkoituksenmukaisia vaihtoehtoja.

Kaiken kaikkiaan ajattelen, että tämä on järjestelmä, joka hyvin istuu siihen yhteisesti tunnistettuun tavoitteeseen jatkuvasta oppimisesta. Ura, koulutus ei ole asia, joka päättyy siihen 25 vuoteen, vaan tulemme jatkuvasti kouluttautumaan, ja tämä tarjoaa sille välineitä, jotta se voi olla mahdollisimman tehokasta, johdonmukaista ja hakijan toiveet, tavoitteet täyttävää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.